

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

**Μήνυμα του Μακ. Αρχιεπισκόπου
για τὸ περιβάλλον**

Γιὰ τὴν Παγκόσμιαν Ἡμέραν τοῦ Περιβάλλοντος (5ην Ἰουνίου) ὁ Μακ. Αρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος ἀπηύθυνεν ὡς Πρόεδρος τῆς Ἱ. Συνόδου Μήνυμα, στὸ ὁποῖον τονίζεται ὅτι «ἡ φυσικὴ δημιουργία, δηλαδὴ αὐτὴ πὺν εἶναι μακρὺν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, τὸ Σύμπαν, καὶ αὐτὴ πὺν εἶναι κοντὰ του, δηλαδὴ ἡ Γῆ, πάσχει γιατί ὁ ἴδιος ἔπαυσε νὰ εἶναι φυλακτικὸς καὶ προνοητικὸς. Τὸ θεοδημιουργητὸ καὶ ἀναντικατάστατο φυσικὸ περιβάλλον, πὺν εἶναι τὸ ἐνδιαίτημα τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου, πρέπει νὰ διατηρήσει τὸ φυσικὸ του κάλλος καὶ νὰ ἀποδίδεται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο πρὸς τὸν Θεὸ σύμφωνα μὲ τὴ μορφὴ πὺν τοῦ ἔδωσε ἡ θεϊκὴ βούληση».

Γι' αὐτὸ στὸ Μήνυμα ἀπευθύνεται «ἐκκλησιὰ πρὸς τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανούς, νὰ παραμείνουν μακρὺν ἀπὸ κάθε δραστηριότητα, πὺν θα εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα τὴν μεγάλη ἢ μικρὴ καταστροφὴ τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, νὰ συμβάλουν μὲ τὴ μεγαλύτερη δυνατὴ προσπάθεια στὴν ἀποκατάσταση τῶν ὅσων ζημιῶν ἔχουν προκληθῇ καὶ νὰ ἀναλάβουν μιὰ πρωτοβουλία γιὰ νὰ πειθοῦν οἱ ἐπιβουλεύόμενοι, μὲ τὴν καταστροφὴ τοῦ φυσικοῦ κόσμου, τὴν ἴδια τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ, ὅτι ἡ ἀποπληρωμὴ τῆς ἀσυνειδήτου αὐτῆς πρακτικῆς εἶναι ἡ ἐνίστε, ἄνευ προηγουμένου, ἐκδικητικὴ ἀνταπόδοση τῆς φύσεως».

**Τὰ πνευματικὰ μηνύματα
τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας**

Ἡ ἐπίσημη ἐπίσκεψις εἰς Ἑλλάδα τοῦ Μακαριωτάτου Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Πέτρου καὶ τῆς Συνοδείας Αὐτοῦ, περὶ τῆς ὁποίας ἐπισκέψεως θὰ δημοσιευθοῦν ἐκτενὲς Χρονικὸν καὶ ἡ δέουσα ἀξιολόγησις στὸ ἐπόμενον τεῦχος τῆς «Ἐκκλησίας», ἔδωκεν ἀφορμὴν στὸ Χρῆστε-πῶννον ποίμνιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νὰ νοιώσῃ τὰ πνευματικὰ μηνύματα, πὺν ἔρχονται σ' ἐμᾶς ἀπὸ τὸ δεύτερον κατὰ τὴν τάξιν μέσα στὴν Ὁρθοδοξίαν Πατριαρχεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας.

Τὸ Πατριαρχεῖον αὐτὸ συνδέεται ἀφ' ἐνὸς μὲν

γενικώτερον πολιτιστικῶς μὲ τὴν Ἑλλάδα, εἰδικώτερον δὲ μὲ τὴν ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν. Πλεῖστες ἀπὸ τῆς πρώτης καταβολάδες τῆς παραδόσεως αὐτῆς ἔχουν ἀκριβῶς τῆς ρίζης τοὺς στὸ ἡλιόλουστο περιβάλλον τοῦ Πατριαρχείου αὐτοῦ, στὸ ὁποῖον οἱ δροσερὲς αἵρες πὺν πνέουν εἰς αὐτὸ καὶ τὰ λευκὰ κύματα, πὺν ἐκσποῦν στὰ ἀκρογῆλια του, ἐλαύνονται καὶ ὠθοῦνται ἀπὸ τοὺς ζεφύρους καὶ τοὺς ἀνέμους, πὺν πνέουν ἐκ τῆς Ἑλλάδος. Στῆς περιοχὲς τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Πατριαρχείου αὐτοῦ μεγάλοι Πατέρες, ὡς οἱ ἅγιοι Ἀθανάσιος καὶ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, ἀνεδείχθησαν πρόμαχοι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐναντίον τῶν αἱρέσεων, ἔλαμψεν ἐπιφανὴς Κατηχητικὴ Σχολή, ἀκτινοβόλησαν φάροι ὀρθοδόξου πνευματικότητος, ἀνεδείχθησαν ἅγιοι μάρτυρες καὶ ὁμολογητές, διαμορφώθηκε τὸ γνήσιον ἀσκητικὸν καὶ μοναχικὸν ιδεῶδες, ἐτέθησαν θεμέλιοι λίθοι τῆς ἐπιστημονικῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας, δημιουργήθηκαν γέφυρες, πὺν συνδέουν τὴν χριστιανικὴν ἀποκάλυψιν πρὸς τῆς ἑλληνικῆς εἰδολογικῆς κατηγορίας τοῦ φιλοσοφεῖν καὶ σκέπτεσθαι, ἔλαμψε τὸ συνδόν Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν ἀθανασιανὸν οἰκουμένικὸν πνεῦμα, συνεχίσθηκε μέχρι σήμερα ἡ ζωτανὴ παράδοσις τῆς ἑλληνορθόδοξης παιδείας καὶ τῆς δράσεως μεγάλων εὐεργετῶν καὶ ἔδρασαν στὸν παρελθόντα αἰῶνα ὁ ἅγιος Νεκτάριος.

Ἀπὸ ἀκαδημαϊκὴν σκοπιὰν πρέπει ἰδιαίτερος νὰ ἐξαρθῇ τὸ γεγονὸς, ὅτι ἀέμνηστοι ἐπιφανεῖς Καθηγητὲς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (λ.χ. Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, Γρηγόριος Παπαμιχαήλ, Λεωνίδας Φιλίππιδης) ἀφῆκαν ἀνεξίτηλα τὰ ἔχνη τῆς παραμονῆς τοὺς στὴν Αἴγυπτο, διηκόνησαν ποικιλοτρόπως στὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας καὶ κατεκόσμησαν τῆς σελίδες τῶν λαμπρῶν περιοδικῶν του μὲ ἐξαίρετες μελέτες καὶ ὑποδειγματικὰ ἄρθρα.

Ἐπιπλέον ἰδιαίτερος συγκινεῖ τοὺς Ἑλληνες, ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας ἀναπτύσσει ἐξαίρετη ἱεραποστολικὴν δράσιν, σκορπίζει τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ στῆς ἀπώτατες γωνιές τῆς ἀφρικανικῆς ἡπείρου καὶ μεταδίδει τὸ ἀπαλλαγμένο ἀπὸ ἀποικιοκρατικὲς βλέψεις πνεῦμα τοῦ γνησίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

«Σημάδια ἀλλαγῆς στὴν Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία»

Διακεκρωμένον στέλεχος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ» παρουσίασε ἐμπεριστατωμένον καὶ ἄριστα τεκμηριωμένον ἄρθρον, πὺν δημοσιεύθηκε στὴν ἐφημερίδα «Τὸ Βῆμα» τὴν 3ην Ἰουνίου 2001 ὑπὸ τὸν τίτλον «Σημάδια ἀλλαγῆς στὴν Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία».

Τὸ ἄρθρον αὐτό, ἀφοῦ παρουσιάζει ἀναρίθμητες περιπτώσεις αὐτοελέγχου καὶ αὐτοκριτικῆς στὸ χῶρο τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, καταλήγει ὡς ἑξῆς:

«Τὸ 1995 ὁ Ἰωάννης Παῦλος Β΄ ἐξέδωσε βιβλίο στὰ ἰταλικά καὶ τὸν ἄλλον χρόνον στὰ γαλλικά μετὰ τὸν τίτλον «*As mē phobōmetha tēn alētheia – Tā lāthē tōn anthrōpōn kai tēs Ἐκκλησίας*». Στὸ πρωτοφανὲς αὐτὸ γιὰ ἕναν Πάπα βιβλίο διαβάζουμε περικοπὲς ἀπὸ λόγους καὶ κείμενα ὅπου ὁ Ποντίφηκας ἐξετάζει διάφορα σφάλματα ὁμάδων ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως οἱ Σταυροφορίες, τὸ δουλεμπόριο, ἡ καταδίκη τοῦ Γαλιλαίου, οἱ ἐπιθέσεις ἐναντίον μὴ καθολικῶν καὶ ἰδιαίτερα ἐναντίον Ἑβραίων, οἱ συνεργασίες μετὰ τὴ Μαφία, ἡ περιθωριοποίηση τῆς γυναίκας κ.ἄ.

»Παρόμοιο βιβλίο ἐξέδωσε τὸ 1997 ὁ ἰταλὸς δημοσιογράφος Λουίτζι Ἀκατόλι μετὰ τίτλον «*Πόσες φορές ὁ Πάπας ζητεῖ συγγνώμη*». Περιέχονται ἀξιόλογα ντοκουμέντα πὺν δείχνουν ὅτι τουλάχιστον 25 φορές ὁ Πάπας ζήτησε συγγνώμη.

»Υστερὰ ἀπὸ αὐτὰ δὲν εἶναι περίεργον τὸ ὅτι πέρυσιν στὴν ἀρχὴ τῆς Σαρακοστῆς, Καθαρὰ Ἑβδόμαδα τοῦ 2000, στὰ μέσα Μαρτίου, ὁ ἴδιος ὁ Πάπας ζήτησε συγγνώμη γιὰ ἑξὶ σημεῖα στὰ ὅποια ἔχει κάνει λάθη ἡ Ἐκκλησία: λάθη κατὰ τῆς ἀλήθειας, κατὰ τῆς δικαιοσύνης, κατὰ τῆς ἀγάπης...

»Εἰπώθηκε ὅτι ἡ συγγνώμη αὐτὴ δὲν ἦταν ἀρκετὴ. Βεβαίως, ὅταν ἀρχίζουμε ἀπὸ μηδενικὴ βάση ἢ μᾶλλον ἀπὸ ὑπὸ τὸ μηδέν, ἀπὸ χιλίων ἐτῶν ἀντιπαλότητα καὶ ἐχθρότητα. Ἕνας Πάπας, θεωρούμενος ἄλλοτε ἀλάθητος, νὰ ζητεῖ συγγνώμη ἔστω καὶ γιὰ κάτι λίγο, δὲν εἶναι διόλου μικρὸ πρᾶγμα. Καὶ τὸ ὅτι κάτι σχετικὸ εἶπε καὶ στὶς 4 Μαΐου 2001 μέσα στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν πάλι δὲν εἶναι ἀσήμαντον».

Μόρφωσις, παραμόρφωσις καὶ μεταμόρφωσις τοῦ κόσμου

Πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ἰδιαίτερος τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὸ πιν προτάσεως τῆς προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀχελῶν κ. Εὐθυμίου «Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Θείας καὶ Πολιτικῆς Οἰκονομίας καὶ Οἰκολογίας» ἀπεφάσισε τὴν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς ὁργάνωσιν τὸν Περιβόλον τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀσωμάτων Πετροῦ Κινητὴν Ἐκθεσιν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκκλησία καὶ Περιβάλλον (Ἔδαφος-Νερὸ-Ἀέρας)» (Ἀθήνα, 6-15 Ἰουνίου 2001).

Μὲ τὴν ἔκθεσιν αὐτήν, –ὡς τονίζεται εἰς καλλιτεχνικὸν πολύπτυχον ἑγχρωμον φυλλάδιον, τυπωθὲν ὑπὸ τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας», «ἡ Ἐκκλησία σκοποῦν ἔχει:

- νὰ μᾶς κάνει κοινωνοὺς τῆς ὁμορφίᾳς τοῦ κόσμου, τὸν ὅποιο κληθήκαμε νὰ ζήσουμε μετὰ τὴν ἐντολὴ τοῦ «ἐργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν»
- νὰ εὐαισθητοποιήσει τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ, ὡς πρὸς τὰ μεγάλα σύγχρονα περιβαλλοντικὰ προβλήματα μετὰ τίς ἐσχατολογικὰς τὸς διαστάσεις
- νὰ δείξει ὅτι ἡ καταστροφὴ τοῦ Περιβάλλοντος δὲν γνωρίζει σύνορα καὶ ὅτι οἱ ἐπιπτώσεις τῆς εἶναι παγκόσμιες
- νὰ τονίσει τὴν ξεχωριστὴ σημασίαν πὺν ἔχει τὸ ὀρθόδοξον ἥθος γιὰ τὴ διαφύλαξιν καὶ φροντίδα τῆς Κτίσεως
- νὰ διατρανώσει πὺς τὴ φθορὰ καὶ τὸ θάνατον ὑπερνικᾷ μόνον ὁ Χριστός
- νὰ προβάλλει στὴν παραμόρφωσιν τοῦ κόσμου, τὴν μεταμόρφωσιν καὶ τὸν ἐξαγιασμόν του
- νὰ διακηρύξει ὅτι ἀφετηρία τῆς καταστροφῆς τῆς φύσεως εἶναι ἡ ἀπληστία καὶ ἡ πλεονεξία τῶν ἰσχυρῶν τῆς Γῆς «ἐν οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία».
- νὰ ὁδηγήσει τὸν ἄνθρωπον ξανὰ στὸν πρωταρχικὸν του ρόλον, νὰ τὸν κάμει ἱεροεργὸν καὶ ὄχι καταχραστὴ τῆς Δημιουργίας, τὴν ὁποίαν καλεῖται νὰ προσφέρει στὸν συνάνθρωπον καὶ τὸν Δημιουργόν».

Ἡ Ἐκθεσις θὰ ἀποκτήσῃ μόνιμη παραμονὴν στὸν περιβόλον τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης καὶ ἐκεῖθεν ὡς κινητὴ θὰ εἶναι δυνατόν νὰ μεταφέρεται καὶ σὲ ἄλλες Ἱ. Μητροπόλεις δι' αὐξήσεως ἢ

ἀνανεώσεως τῶν ἐκθεμάτων πρὸς συνέχισιν τῆς καλλιέργειας τῆς περιβαλλοντικῆς συνειδήσεως τῶν Ὁρθοδόξων πιστῶν καὶ πρὸς ὁλοκλήρωσιν μιᾶς προσπάθειας, τῆς ὁποίας ρηξικέλευθος σκαπανεὺς ὑπῆρξεν, ὡς γνωστόν, τὸ Σεπτὸν Οἶκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, πὺν ὥρισε τὴν 1ην Σεπτεμβρίου ὡς ἐκκλησιαστικὴν ἡμέραν τοῦ οἰκολογικοῦ περιβάλλοντος. Ὡς ἐτόνισεν ὁ Μακαριώτατος στὰ ἐγκαίνια τῆς Ἐκθέσεως, ἂν ὁ Θεὸς μόρφωσεν τὸν κόσμον, οἱ ἄνθρωποι πὺν τὸν παραμόρφωσαν, πρέπει νὰ τὸν μεταμορφώσουν, γιὰ νὰ ἐπαναφέρουν εἰς αὐτόν, ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον, τὸ ἀρχαῖον πρωτόκτιστον κάλλος του.

**«Μήπως προσπαθεῖ νὰ πείσῃ
τὸν ἴδιον του τὸν ἑαυτόν;»**

Ὁ Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης κ. Σταθόπουλος εἰς προκλητικὴν ραδιοφωνικὴν του συνέντευξιν ἐξεδήλωσεν ἄλλην μίαν φορὰν τίς προκαταλήψεις του ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας, ἀποπειραθεὶς νὰ ἀμφισβήτησιν τὸ ἀδιάβλητον, τὴν ἐγκυρότητα, τὴν ποιότητα καὶ τὴν σημασίαν τῆς πρωτοβουλίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περὶ συλλογῆς ὑπογραφῶν γὰρ τὴν διεξαγωγὴν δημοψηφίσματος περὶ τῆς ἀναγραφῆς ἢ μὴ ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευήματος στὶς ταυτότητες.

Ἀπάντησιν ἔδωσεν ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κ. Χάρης Κονιδάρης, τονίσας χαρακτηριστικῶς:

«Ὁ Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης ἀναμασᾷ μὲ τὴν γνωστὴν του ξύλινη γλώσσα τίς γνωστὲς του ἀποψεις, ἀναγνωρίζοντας ἀδιαμφισβήτητα δικαιώματα σὲ κάποιους καὶ διαγράφοντας ταυτόχρονα ἐξίσου ἀδιαμφισβήτητα δικαιώματα κάποιων ἄλλων. Ὁ διάλογος καὶ ἡ συναίνεση φαίνεται ὅτι ἀπουσιάζουν ἐντελῶς ὡς ὄροι ἀπὸ τὸ λεξιλόγιό τοῦ κ. Σταθόπουλου ἱκανοποιεῖται μὲ ἀντιπαράθεσεις καὶ ἀρέσκειται νὰ φανατίζει καὶ νὰ διχάζει ἀπροκάλυπτα. Ἡ ἐπαναληπτικότητα τοῦ ὑποργοῦ προκαλεῖ πάντως εὐλόγα δεύτερες σκέψεις. Μήπως, τελικά, προσπάθει ἀπελπισμένα νὰ πείσει ἀκόμη καὶ τὸν ἴδιο του τὸν ἑαυτὸ γιὰ τὴν ὁρθότητα τῶν ἐπιχειρημάτων του καὶ τῶν ἐν τέλει γνωστών σὲ ὅλους μεθοδεύσεων πὺν ἀκολούθησε.; Μήπως τὸ θέμα ἔχει κλείσει μόνο μὲ τὴν δική σου λογική;»

Πρὸ 36 καὶ πλέον ἐτῶν

Τὸ δημοσιευόμενον σὲ ἄλλες σελίδες τοῦ παρόντος τεύχους τῆς «Ἐκκλησίας» Χρονικὸν περὶ τῆς ἐπισήμου ἐπισκέψεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας φέρει στὸν νοῦν τὴν μὲ καλπάζοντα ρυθμὸν σημερινὴν πραγματοποιήσιν τοῦ εὐχετηρίου μηνύματος, τὸ ὁποῖον τὸ ἔτος 1964 ζητήθηκε ἀπὸ τὸν γράφοντα, ὁ ὁποῖος ὡς Καθηγητὴς τότε τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης βρισκόταν στὴν τότε Σοβιετικὴν Ἑνωσιν μαζί μὲ ἄλλους συναδέλφους τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου αὐτοῦ, πὺν εἶχαμε ἐπὶ κεφαλῆς τὸν κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο Κοσμήτορα τῆς Σχολῆς αὐτῆς ἀείμνηστον Τερώννιον Κοτσώνην, τότε Ἀρχιμανδρίτην καὶ μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν. Ἡμεθα προσκεκλημένοι τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

Τὴν 28ην Ὀκτωβρίου 1964, παραμονὴν τῆς ἐπιστροφῆς μας εἰς Θεσσαλονίκην, παρεκαθήσαμεν εἰς ἀποχαιρετιστήριον δεῖπνον, τὸ ὁποῖον παρέθεσεν εἰς ἡμᾶς τὸ Τμήμα Ἐξωτερικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ἐκπροσωπούμενον ἐπισήμως ὑπὸ τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου Ταλὶν καὶ Ἑσθονίας καὶ νῦν Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου, πὺν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦταν ἄριστος συνεργάτης τοῦ ἀειμνήστου Προέδρου τοῦ Τμήματος αὐτοῦ Μητροπολίτου Νικοδήμου.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Δείπνου ὁ Γραμματεὺς Συντάξεως τοῦ «Περιοδικοῦ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας» ζήτησε ἀπὸ τὸν γράφοντα ὡς συνάδελφον συντάκτην τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» νὰ τοῦ δώσῃ εὐχετήριο μῆνυμα πρὸς δημοσιέυσιν στὸ ἐπίσημον ρωσικὸν περιοδικόν. Ἀμέσως ἄνευ ἀναβολῆς δώσαμε τὸ μῆνυμα αὐτό, πὺν μεταφρασμένο εἰς τὴν ρωσικὴν γλῶσσαν δημοσιεύθηκε πρὸ 36 καὶ πλέον ἐτῶν, τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1965 στὸ ὑπ' ἀρ. 1 τεῦχος τοῦ «Περιοδικοῦ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας». Ἄς ἐπιτραπῇ νὰ ὑπομνησθῇ τὸ περιεχόμενον τοῦ μηνύματος ἐκείνου στὴν ἐπομένην παρατήρησιν.

Λαμπρὰ ἀνθοφορία καὶ καρποφορία

Τὴν ἑσπέραν τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1964 σὲ κά -

ποιαν ἀπὸ τὶς αἰθουσες τοῦ ξενοδοχείου τῆς Μόσχας «Σοβιέτσαγια», ὅπου παρετέθη τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν δεῖπνον, γράψαμε βιαστικά ὃ ἓνα σημείωμα τὸ ἐξῆς μήνυμα:

«Εἰς τὴν Ρωσίαν, τὴν εὐγενῆ χώραν, ἐθανυμάσασμεν τὴν πρόοδον τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ εἰς τοὺς τομεῖς τῆς παιδείας, τῆς ἀναπτύξεως τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τῆς τέχνης. Εἰς ἐμὲ ἐδημιούργησεν ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ πρὸς τὰ βιβλία καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἐπίσκεψις τῶν μουσείων. Ὡσαύτως διδακτικὴ παρουσιάζεται καὶ ἡ ἀφοσίωσις ἐκάστου ρώσου εἰς τὰ ἰδεώδη του.

Πολὺν συνεκινήθη ἐπειτα ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι ρωσικοὶ ναοὶ εἶναι πλήρεις ὑπὸ πλήθους πιστῶν, οἵτινες προσεύχονται μετὰ κατανύξεως καὶ ψάλλουν πάντες ὁμοῦ κατὰ θαυμάσιον τρόπον. Τὸ γεγονὸς ἔπειτα, ὅτι ἐν Ρωσίᾳ ὑπάρχουν νέοι Χριστιανοί, οἵτινες ἀγαποῦν τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, ἦτο δι' ἐμὲ νέα εὐχάριστος ἔκπληξις. Πράγματι ὁ σπόρος τῆς χριστιανικῆς πίστεως πίπτει εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νέων.

Εὐχομαι ἐκ πάσης καρδίας, ὅπως ὁ φιλόξενος ρωσικὸς λαὸς συνεχίξῃ νὰ ἐκτελῇ μεγάλα ἔργα εἰς τὴν περιοχὴν τῶν εἰρηνικῶν καὶ πολιτιστικῶν ἔργων. Ἐπίσης εὐχομαι, ὅπως ἡ ρωσικὴ νεολαία ἔχῃ ζωντανὴν σχέσιν πρὸς τὰ ὑψηλὰ χριστιανικά ἰδεώδη. Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ ἐπιδαφιλύῃ εἰς τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν πᾶσαν εὐλογίαν, ἵνα αὕτη συνεχίξῃ νὰ παραμένῃ εὐεργετικὴ ζύμη διὰ τὸν λαόν της καὶ φωτεινὸς φάρος εἰς ὅλην τὴν Οἰκουμένην πρὸς δόξαν τῆς ἀγίας μας Ὁρθοδοξίας, ἥτις εἶναι ἡ μόνη ἐλπίς τοῦ κόσμου».

Χαίρομεν, διότι, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ Χρυσικοῦ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Μακ. κ. Χριστοδούλου, οἱ εὐχές μας στὸ μήνυμα αὐτὸ πραγματοποιήθηκαν σήμερον στὸν μέγιστον βαθμὸν διὰ τῆς φωτισμένης ποιμαντικῆς καὶ ἀνακαινιστικῆς πολιτιστικῆς δράσεως τοῦ Μακ. Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου, γιὰ τὸν ὁποῖον ὡς Ἀρχιεπίσκοπον τότε Ταλίνσιν «Ἐντυπώσεις μας ἐκ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως» (1965) εἶχαμε ἐπισημάνει ὅτι ἦταν «νεαρώτατος, εὐγενέστατος, εὐφρονέστατος καὶ σημαῖνον στέλεχος τοῦ Τμήματος Ἐξωτερικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας» (σσ. 16 καὶ 117). Οἱ σπόροι τῆς σημερινῆς λαμπρᾶς ἀνθοφορίας καὶ καρποφορίας τῆς Ἐκκλησίας Μό-

σχας εἶχαν ἤδη ἀπὸ τότε σπαρῇ στὸ γόνιμον ἔδαφος τῆς πατροπαράδοτης θρησκευτικότητος τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ. Καὶ στὴν σκορὰν αὐτὴν εἶχε λάβει σημαντικὸν μέρος καὶ ὁ νῦν Μακ. Πατριάρχης Ρωσίας.

Περιγραφή ἀπὸ τὸν Eco τῶν ἐγκλημάτων τῶν Σταυροφόρων στὴν Κωνσταντινούπολιν

Μερικὰ ἀπὸ τὰ ἐγκλήματα τῶν Σταυροφόρων στὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸ ἔτος 1204, γὰ τὰ ὁποῖα ἔχει ζητήσει συγγνώμην ὁ Πάπας, περιγράφονται ὡς ἐξῆς ἀπὸ τὸν Ἰταλὸν Καθηγητὴν τῆς Σημειωτικῆς στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Μπολὸνια καὶ ἐπιφανῆ μυθιστοριογράφον Umberto Eco στὸ νέον ἱστορικὸν μυθιστόρημά του Baudolino (Μπαουντολίνιο), ποὺ προσφάτως ἐκδόθηκε καὶ στὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν ἀπὸ τὰ «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ», μεταφρασθὲν ἀπὸ τὴν κ. Ἐφη Καλλιφατίδη.

Ὁ Eco ὁμιλεῖ γιὰ τὴν κατακτηθεῖσαν ἀπὸ βαρβάρους λατίνους Κωνσταντινούπολιν, χαρακτηρίζοντας αὐτὴν ὡς «τὴ μεγαλύτερη, τὴν πιὸ πολυάνθρωπη, τὴν πιὸ πλούσια, τὴν πιὸ ἀρχοντικὴ πόλιν τοῦ κόσμου» (σ. 26), ὡς «τὴ μεγαλύτερη πόλιν τῆς χριστιανοσύνης» (σ. 35). Οἱ Σταυροφόροι «διαμοίρασαν τὰ ἱμάτια» τῆς πόλεως αὐτῆς (σ. 26).

Ἀναφερόμενος ὁ Eco στὴν Ἀγίαν Σοφίαν λέγει: «Ἡ μανία τῶν βαρβάρων ἔφτασε στὸ σημεῖο νὰ βεβηλώσουν» καὶ αὐτὸν τὸν περικαλλὲς ναόν. Ὁ τεράστιος ἐσωτερικὸς του χώρος «ἦταν σπαρμένος πτώματα, ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα περιφέρονταν καβαλάρηδες τοῦ ἐχθροῦ πιωμένοι μέχρις ἀναισθησίας. Λίγο πιὸ κάτω τὸ σκυλόλοι ἐσπαζε μὲ μάτσες τὸ ἀσημένιο καὶ χρυσοποίκιλτο κιγκλίτωμα τοῦ βήματος. Ὁ ἐκπληκτικὸς ἄμβωνας ἦταν ἤδη δεμένος μὲ σκοινιά, προκειμένου νὰ ριχτεῖ κατὰ γῆς καὶ νὰ συρθεῖ ἀπὸ μουλάρια. Ἐνα τσοῦρμο μεθυσμένων παρακινουῖσε τὰ ζῶα μὲ βλαστήμιες, ἀλλὰ οἱ ὀπλές τους γλιστροῦσαν στὸ λεῖο δάπεδο, οἱ ἑνοπλοὶ κέντριζαν πρῶτα μὲ τὴν αἰχμὴ καὶ μετὰ μὲ τὴν κόψη τὰ ἄτυχα ζῶα πού, ἀπ' τὸν τρόμο, ἄδειαζαν τ' ἄντερά τους, ἄλλα ἔπεφταν καταγῆς, σπάζοντας πόδια, ὅλος ὁ χώρος γύρω ἀπ' τὸ βωμὸ

ἦταν ἓνα λασποτόπι ἀπὸ κοπριὲς καὶ αἷμα.

»Ομάδες ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐμπροσθοφυλακὴ τοῦ Ἀντίχριστου ὁρμοῦσαν καταπάνω στοὺς βωμούς, ὁ Νικήτας εἶδε ν' ἀνοίγουν ἓνα σκευοφυλάκιο, ν' ἀρπάζουν τὰ δυσκοπότερα, νὰ ρίχνουν κάτω τὰ ἱερὰ σκεύη, νὰ ξεκολλοῦν μὲ τὰ ἐγχειρίδια τὶς πολύτιμες πέτρες ποὺ τὰ στόλιζαν, νὰ τὶς κρύβουν μὲς στὰ ροῦχα τους καὶ νὰ ρίχνουν τοὺς κάλυκες σ' ἓναν κοινὸ σωρὸ, ποὺ θὰ πῆγαινε γιὰ λιώσιμο. Μερικοί, ὅμως, ἔπαιρναν καγχάζοντας ἓνα φλασκὶ μὲ κρασί ἀπὸ τὴ σέλα τοῦ ἀλόγου τους, τὸ ἄδειαζαν στὸ ἱερὸ σκεῦος καὶ ἔπιναν, κοροϊδεύον -

τας τὶς ἱερατικὲς κινήσεις. Κι ἀκόμα χειρότερα, στὸν κεντρικὸ ἄμβωνα, συλημένο πιά, μιὰ μισόγυναικὴ πόρνη, ἀφημένη στὴν ἐπήρεια κάποιου ποτοῦ, χόρευε ξυπόλητη πάνω στὴν Ἀγία Τράπεζα, παρωδώντας τὶς ἱερὲς τελετουργίες, ἐνῶ οἱ ἄντρες γελοῦσαν καὶ τὴν παρακινουῦσαν νὰ πετάξει καὶ τὰ τελευταῖα τῆς ροῦχα· ἐκείνη, ἀφοῦ ξεγυμνώθηκε σιγὰ σιγὰ, ἄρχιζε νὰ χορεύει μπροστὰ στὸ βωμὸ τὸν παλιὸ ἁμαρτωλὸ χορὸ τοῦ κόρδακα, καὶ τελικὰ ρίχτηκε, λαχανιασμένη ἀπὸ τὴν κούραση, στὸν πατριαρχικὸ θρόνο...».

Ε.Δ.Θ.

